

*С.М. Ілляшенко, д.е.н., професор,
Сумський державний університет,
м. Суми (Україна);
Економіко-гуманітарний університет,
м. Бельсько-Бяла (Польща)
illiashenko.s@gmail.com*

НОВІ ФОРМИ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ МАГІСТРА ТА БАКАЛАВРА: ПОЛЬСЬКИЙ ДОСВІД

Традиційно для економічних спеціальностей на завершальному етапі навчання магістра чи бакалавра передбачається підготовка та захист кваліфікаційної (дипломної) роботи. При цьому студент демонструє здатність самостійно виконувати дослідження у відповідності до обраної спеціальності, застосовувати для цього знання отримані у за всі роки навчання, а також уміння аргументовано захищати отримані результати. Написання і захист дипломної роботи стало звичним і традиційним.

Проте в інших країнах існують і інші форми підготовки кваліфікаційних робіт бакалавра та магістра. Зокрема, у Польщі я (як професор Економіко-гуманітарного університету, м. Бельсько-Бяла) маю право запропонувати студенту одну з трьох форм підготовки кваліфікаційної роботи:

1. Написання традиційної магістерської чи бакалаврської роботи і захист її за традиційною процедурою. Попри незначні відмінності в оформленні ці роботи і процедура захисту аналогічні тим, що виконуються в Україні.

2. Написання і публікацію наукової статті в польському чи іноземному профільному журналі. Тема статті попередньо узгоджується з промоутером (керівником) кваліфікаційної роботи. Тобто замість написання традиційної дипломної роботи студент проводить дослідження і публікує наукову статтю. Захист відбувається за процедурою, аналогічною традиційній випускній кваліфікаційній роботі.

3. Виконання проекту (техніко-економічного обґрунтування проекту) який розроблений за матеріалами конкретного підприємства чи установи, спрямований на вирішення їх практичних задач і впроваджується в них. Захист проекту - аналогічний традиційній дипломній роботі.

Тобто студент має вибір, який він усвідомлено здійснює з урахування своїх можливостей і інтересів, здатності до певного виду діяльності тощо.

Він може обрати відносно легкий шлях – написання традиційної дипломної роботи по розробленому в університеті шаблону.

Якщо ж він схильний до наукових досліджень, то обирає варіант написання і публікацію статті. Це передбачає проведення достатньо серйозних досліджень, узагальнення їх результатів і викладення у статті відповідно до вимог конкретного журналу.

Якщо ж студент хоче проявити і зарекомендувати себе як кваліфікований фахівець, який може принести користь конкретному підприємству чи установі і закріпитися на них, то він обирає розроблення і впровадження проекту.

Свобода вибору підвищує ступінь мотивації студентів щодо підготовки якісної кваліфікаційної роботи, вимагає від них уміння оцінити свої сили, сприяє підвищенню їх відповідальності за результати навчання, дозволяє тісніше ув'язати навчання з планами на майбутнє.

Слід зазначити, що форма роботи промоутера (керівника) зі студентами відрізняється від прийнятої в Україні. У навчальному плані передбачено бакалаврські чи магістерські семінари на які виділяється десятки годин часу. Зайняття проходять з групою закріплених дипломників за формою, що включає викладення матеріалу (аналог лекції), консультування студентів, спільне обговорення роботи, перевірку виконаної роботи тощо. Окрім того, виділяється час на дистанційне спілкування (за допомогою Інтернет).

Промоутер може керувати роботами багатьох магістрів та (чи) бакалаврів: 5, 10 чи навіть більше. Він здійснює поточний контроль виконання робіт і виставляє оцінки. Промоутер є членом комісії, що проводить захист і обов'язково задає питання своїм студентам. Він повинен обов'язково бути присутнім на захисті: безпосередньо чи дистанційно (наприклад, через Skype).

Мій кількарічний досвід роботи у польському університеті у якості промоутера кваліфікаційних робіт свідчить про більший ступінь умотивованості польських студентів, їх бажання повною мірою реалізувати себе і підготувати якісну дипломну роботу результати якої не лише дозволять їм отримати високу оцінку, але матимуть наукове чи (та) прикладне значення.

Вважаю доцільним надавати українським студентам право вибору форми випускної кваліфікаційної аналогічно викладеному вище. Це буде однією з частин дієвої, а не косметичної реформи системи вищої освіти України. Випускова кафедра університету повинна мати право самостійно визначати форму кваліфікаційної роботи бакалавра чи магістра. Звісно, це підвищує вимоги до промоутера (керівника кваліфікаційної роботи), оскільки далеко не кожен викладач може оперативно підготувати (чи керувати підготовкою) кількох наукових статей чи керувати розробкою практично-орієнтованого проекту. Однак аналіз і впровадження кращого світового досвіду – це один з напрямків розвитку вітчизняної системи вищої освіти.

Ілляшенко С.М. Нові форми підготовки кваліфікаційних робіт магістра та бакалавра: польський досвід / С.М. Ілляшенко // Модернізація економіки в умовах зростання суспільної свідомості: туризм, людиномірність, партнерство, кооперація : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Полтава 14 грудня 2017 р.). – Полтава : ПУЕТ, 2017. – С. 271-273. – 848 с. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).